

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/54/2023
Identifikačné číslo spisu:	8619200861
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8619200861.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne M. B., narodenej XX. L. XXXX, Z.Q. O. D. XX, zastúpenej advokátom JUDr. Ambrózom Motykom, Stropkov, Nám. SNP 7, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Orange Slovensko, a.s., Bratislava, Metodova 8, IČO: 35 697 270, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Branislava Máčaja, s. r. o., Bratislava, Vajnorská 21A, IČO: 46 759 875, o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. SK-6C/16/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. októbra 2022 sp. zn. 5Co/31/2022-305, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. októbra 2022 sp. zn. 5Co/31/2022-305 vo výroku o trovách prvoinštančného konania (I. výrok) a vo výroku o trovách odvolacieho konania (III. výrok) z r u š u j e a vec mu v tomto rozsahu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. (Pôvodne) Okresný súd Svidník (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. septembra 2021 sp. zn. 6C/16/2019-191 o žalobe žalobkyne o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy rozhodol tak, že zamietol námietku miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Svidník uplatnenú žalovanou (I. výrok), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni nemajetkovú ujmu vo výške 3.300 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (II. výrok), vo zvyšku žalobu zamietol (III. výrok) a žalobkyni priznal proti žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorých bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením (IV. výrok). O trovách konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že ich priznal žalobkyni proti žalovanej v plnom rozsahu, a to napriek zamietnutiu žaloby vo zvyšku, pretože výška priznanej nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 27. októbra 2022 sp. zn. 5Co/31/2022-305 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. v časti uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni nemajetkovú ujmu 110 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku IV. o trovách konania potvrdil (I. výrok), vo zvyšku výroku II. rozsudok zmenil tak, že v

prevyšujúcej vyhovujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok) a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanej v plnom rozsahu s tým, že o ich výške rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. Mal za to, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, ale zo zistených skutočností v časti výšky náhrady nemajetkovej ujmy prijal nesprávny právny záver. Podľa názoru odvolacieho súdu možno hovoriť o rozsahu cca 10 % zo základu priznaného pre obeť násilných trestných činov (4.350 eur). (§ 12 ods. 3 Zákona č. 274/2017 Z.z.). Je preto nutné brať do úvahy to, že v danom prípade nedošlo k zásahu do osobnostných práv žalobkyne, došlo len k potencionálnej možnosti ich ohrozenia, čo nepochybne odôvodňuje ďalšie zníženie minimálne na hodnotu 50 % z vyššie uvedenej úvahy, t.j. 435/2, t.j. cca 220 eur. Zároveň neboli zistené ani dôvody ako škandalizácia žalobkyne opakovane či zvyšovanie intenzity konania, alebo úmyselné konanie žalovanej, čím je dôvodné túto sumu ponížiť o 50 %, t.j. na 110 eur. Súd prvej inštancie správne rozhodol aj o trovách konania. Dôvody pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP odvolací súd nezistil. Preto odvolací súd potvrdil rozsudok v napadnutej časti, t.j. vo výroku II. a to v časti uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni nemajetkovú ujmu vo výške 110 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku IV. o trovách konania v zmysle ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP. Zároveň odvolací súd zmenil rozsudok vo zvyšku výroku II. tak, že v prevyšujúcej vyhovujúcej časti žalobu zamietol v zmysle § 388 CSP.

2.1. Odvolací súd o trovách odvolacieho konania rozhodol aplikujúc § 396 ods. 1 a 2 CSP v spojení s ustanovením § 255 CSP. Z ustálenej judikatúry súdov Slovenskej republiky vyplýva, že zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu. V týchto prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je preto potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Žalobkyňa bolo preto nevyhnutné považovať za plne procesne úspešnú, keď mala úspech, čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia vyplývajúca z tohto jej procesného úspechu závisela výlučne od úvahy súdu. Preto žalobkyni patrí plná náhrada trov tak prvoinštančného ako aj odvolacieho konania s tým, že o ich výške rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

3. Proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania pred súdom prvej inštancie a nároku na náhradu trov odvolacieho konania žalovaná podala dovolanie. Jeho prípustnosť odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f) CSP majúci za to, že (odvolací) súd sa náležite nevysporiadal s jej odvolacou argumentáciou a týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovanie jej patriacich procesných práv v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces. Poukázala na to, že v odvolaní uviedla viacero relevantných dôvodov, prečo by mal podľa nej odvolací súd, ak dôjde k právnomu záveru, že žalobkyni vznikol proti žalovanej nárok na náhradu trov konania, uplatniť svoje moderačné právo podľa § 257 CSP. Odvolací súd sa touto právne významnou argumentáciou vo svojom rozhodnutí o náhrade trov konania (či už vzniku samotného nároku alebo použitia moderačného práva) nezaoberal a vo vzťahu k uvedenému absentuje akékoľvek odôvodnenie, prečo na ňu neprihliadol, prípadne prečo ju považuje za nesprávnu. Z uvedeného dôvodu navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby ho dovolací súd odmietol ako neprípustné, nakoľko smeruje voči trovám konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonom stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu

vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. Keďže žalovaná dovolaním napadla výrok o trovách konania obsiahnutý v rozhodnutí odvolacieho súdu, dovolací súd sa najskôr aj zaoberal otázkou prípustnosti podaného dovolania, aj vzhľadom na argumentáciu žalobkyne vo vyjadrení k dovolaniu.

8. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. septembra 2019 č. k. I. ÚS 387/2019-26 v ktorom uviedol, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), kde vyslovil „...ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej...“. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“.

9. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP konštatoval aj dovolací súd v uznesení Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2021 sp. zn. IVObo/2/2021: „Rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania väd zmätočnosti v zmysle § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania“. Obdobne aj vo viacerých svojich rozhodnutiach (napr. 1Cdo/157/2023, 1Cdo/5/2024, 8Cdo/266/2019, 8Cdo/111/2019, 4Cdo/69/2022, 2Cdo/89/2020 a iné).

10. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a v tejto súvislosti poukazuje na nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu o náhrade trov konania, ktorý sa nedostatočne vysporiadal s jej odvolacími námietkami.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho

rámca a ktoré (porušenie) zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo strany sporu, resp. účastníka konania na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1Cdo/213/2019, 2Cdo/190/2019, 3Cdo/168/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 6Cdo/33/2020, 7Cdo/308/2019, 8Cdo/152/2018).

13. Podľa § 387 ods. 3 veta druhá CSP odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

14. Dovolací súd uvádza, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany prednesené na súde prvej inštancie i v podanom odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvoľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Rovnako podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

15. V posudzovanom spore dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho treba považovať za nepreskúmateľné.

16. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku dostatočne nevysporiadal s kľúčovými tvrdeniami žalovanej vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania uvedenými v bode V. odvolania. Nereflektoval na argumentáciu žalovanej, že žalobkyňa bola v spore úspešná iba čiastočne (nakolko sa žalobou domáhala priznania nemajetkovej ujmy 5.000 eur a bolo jej priznaných 3.300 eur) a taktiež, aby odvolací súd pri určovaní trov konania využil svoje moderačné právo podľa § 257 CSP. Poukázala v tejto súvislosti na to, že v identickom prípade žaloby na ochranu osobnosti V. F. a ďalších 42 žalobcov, odvolací súd priznal každému z požadovanej sumy 5.000 eur, len 110 eur ako sumu, ktorá je primeraná. Výšku náhrady trov konania priznal každému zo žalobcov v sume 1.183,20 eura, ktoré je povinná zaplatiť žalovaná, pričom tie 10-násobne prevyšujú výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Výplatenie takejto sumy je preto podľa žalovanej neadekvátne, v rozpore s dobrými mravmi a v rozpore so zásadou spravodlivosti, ktorú by súd mal v prvom rade sledovať; jedná sa o zneužitie inštitútu náhrady trov konania a je dôvodom hodným osobitného zreteľa podľa § 257 CSP. S poukazom na body 37. až 39. rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd v prejednávanej veci nezaujal k relevantným odvolacím námietkam žalovanej žiadne konkrétne stanovisko, iba stroho skonštatoval, že o trovách konania súd prvej inštancie správne rozhodol a nezistil dôvody pre aplikáciu § 257 CSP.

Žalobkyni priznal plnú náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania, keď vo vzťahu k trovám odvolacieho konania len uviedol, že žalobkyňu bolo potrebné považovať za plne procesne úspešnú, čo do základu uplatneného nároku, keď výška plnenia závisela výlučne od úvahy súdu.

17. Dovolanie žalovanej je za takejto situácie dôvodné, pretože v ňom opodstatnene namietala, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby ako strana uskutočňovala jej patriace procesné práva v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutom výroku o trovách konania zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.